

# MAAILMAN PARHAAT UUTISET



FINLANDS FN-FÖRBUND • UNA FINLAND

TAMMIKUU 2023

**Maailman maat tekivät historiallisen luontosopimuksen**  
● s.2

**Maailman ruoka-ohjelma Bhutanissa: kouluruokailulla lisää hyvinvointia** ● s.3

**Elintärkeästä viljan viennistä Mustallamerellä tehtiin sopimus** ● s. 6

**UNHCR turvaa miljoonien pakenemaan joutuneiden ihmisoikeudet** ● s. 14

## Ihmisoikeudet Suomen YK-liiton toiminnan keskiössä

**YK-liitto seuraa aktiivisesti ihmisoikeuskehitystä Suomessa ja kansainvälisesti. Teemme ihmisoikeustyötä laatimalla lapsille ja nuorille suunnattuja, laajasti käytettyjä koulutusmateriaaleja ja -työkaluja, osallistamalla ihmisoikeuksien neuvottelukunnan työhön, seuraamalla YK:n ihmisoikeusneuvoston toimintaa ja Suomen jäsenyyskauden tuloksia sekä tiedottamalla säännöllisesti ihmisoikeuksien tilasta sidosryhmillemme.**

### ● SUOMEN YK-LIIITTO

Vuoden 2022 kesällä YK:n silloinen ihmisoikeuskomissaari **Michelle Bachelet** totesi, että elämme "ihmisoikeuksien edistämisen ja turvaamisen osalta haastavia aikoja." Bacheletia seurannut YK:n nykyinen ihmisoikeuskomissaari **Volker Türk** vuorostaan kertoi vuoden 2022 lokakuussa, että "ihmiset ja ihmisyhteisöt kohtaavat räikeää laiminlyöntiä." Türkin mukaan "meidän tulee vahvistaa ihmisoikeuksien yleismaailmallisuutta ja jakamattomuutta sekä pohtia keinoja energisoida nuoria ympäri maailman."

Ihmisoikeusnäkökulma ja nuorten osallistaminen ovat YK-liiton toiminnan ytimessä. Lisäämme aktiivisesti suomalaisten ihmisoikeustietoutta tuottamalla monipuolista ja ajantasaista koulutusmateriaalia lapsille ja nuorille sekä puretumalla syväluotaavasti ajankohtaisiin ihmisoikeuskysymyksiin liiton yleisötilaisuuksissa, viestinnässä sekä kansallisessa ja kansainvälisessä vaikuttamistyössä. YK-liitto on myös mukana ihmisoikeuksien neuvottelukunnassa.

YK-liiton merkittävimpiä viimeaikaisia ihmisoikeushankkeita on ollut Virtuaalinen ihmisoikeusmatka. Ainutlaatuisella 3D-maailmaan rakennetulla virtuaalikierröksellä syvennytään YK:n ja EU:n ihmisoikeussopimuksiin sekä ihmisoikeuksien tilaan Suomessa seuraavien neljän ihmisryhmän näkökulmista: vammaiset, sukupuolivähemmistöt, romanit ja saamelaiset.

Lisäksi Virtuaalisella ihmisoikeusmatkalla käsitellään ihmisten moninaisuutta. Hanke kannustaa myös pohtimaan virtuaalimatkalaisten omia vaikutuskeinoja ja sitä, miten me kaikki, mukaan lukien virtuaalimatkalainen itse, voimme omalla toiminnallamme vahvistaa yhdenvertaisuutta ja puolustaa ihmisoikeuksia omassa yhteisössämme.

Virtuaalisen ihmisoikeusmatkan sisällöt suunniteltiin 15-20-vuotiaille nuorille yläkouluihin, toisen asteen oppilaitoksiin sekä aikuisopetukseen. Ihmisoikeusmatkan oheen laadittiin myös opettajan opas, jonka avulla kasvattajia kannustetaan syventymään virtuaalimatalla käsitelyihin aiheisiin. Opas laadittiin yhteistyössä Humanistisen Ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogiopiskelijoiden kanssa.



**SUOMEN YK-LIIITTO on vuonna 1954 perustettu kansalaisjärjestö, joka tekee tunnetuksi ja tukee YK:n toimintaa ja periaatteita. Valtakunnallisena keskusjärjestönä YK-liiton tarkoituksena on edistää laaja-alaisen vaikuttajaverkostonsa avulla kansainvälistä yhteistyötä, jossa ketään ei jätetä. Visiomme on saavuttaa monenkeskisellä yhteistyöllä vahva YK ja kestävä tulevaisuus. Suomen YK-liiton toiminnassa on mukana lähes 70 suomalaista järjestöä. Liitto koordinoi myös sen henkilöjäsenistä koostuvaa YK:n ystävät -verkostoa.**

Kun Suomi valittiin vuoden 2021 syksyllä odotetusti YK:n ihmisoikeusneuvoston jäseneksi, valmistautui YK-liitto YK:n ihmisoikeusneuvoston työn ja Suomen jäsenyyskauden tarkkaan seuraamiseen. Samoihin aikoihin ihmisoikeusneuvosto teki merkittävän ihmisoikeuslinjauksen tunnustamalla oikeuden puhtaaseen, terveelliseen ja kestäväan ympäristöön ihmisoikeudeksi. Myös Suomen ajamat tavoitteet, kuten YK:n ja monenkeskisen yhteistyön vahvistaminen ja kansalaisyhteiskunnan osallistumismahdollisuuksien lisääminen YK-toiminnassa, ovat käynnissä olevalla kaudella ensiarvoisen tärkeitä.

Suomen jäsenyyskauden alussa YK-liitto aloitti uuden podcast-sarjan, jossa YK-liitto, ulkoministeriön ihmisoikeusneuvostotiimin vetäjä Ann-Mari Fröberg ja muut asiantuntijatahot analysoivat YK:n tärkeimmän ihmisoikeuselimen työn muotoja sekä Suomen kolmivuotisen jäsenyyskauden tavoitteita ja saavutuksia. YK-liitto on julkaissut useita podcast-jaksoja lukuisilla podcast-aloilla. Jaksoja on levitetty laajalti sosiaalisessa mediassa, uutiskirjeissä ja YK-liiton kotisivuilla YK-liiton sidosryhmille.

YK-liiton tekemässä sisäisessä selvityksessä on tullut esiin, että ihmisoikeudet kuuluvat kestäväan kehityksen ja YK:n toiminnan ohella kaikkein eniten YK-liiton yleisöä, verkostoja ja laajoja sidosryhmiä kiinnostaviin aihealueisiin. Ihmisoikeuskysymysten ja -työn seuraaminen onkin YK-liiton tärkeimpiä painopisteitä.

## 2 MAAILMAN PARHAAT UUTISET

KUVA: RON OTSU/UNSPLASH



# Maailman maat tekivät historiallisen luontosopimuksen

### ● SUOMEN YK-LIITTO

**YK:n luontokokous COP15-konferenssissa Montreallissa, Kanadassa tehtiin maailmanlaajuinen luontosopimus, jolla pysäytetään luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä ja vahvistetaan luonnon tilaa.**

Merkittävä osuus sopimuksesta on 30 prosentin suojelutavoite vuoteen 2030 mennessä, joka koskee koko maapallon maa-, rannikko- ja sisävesialueita sekä heikentyneitä ekosysteemejä.

### Sopimuksessa päätettiin myös muun muassa seuraavista asioista:

- Rahoituksen lisääminen kehittyville maille
- Maailmanlaajuisen ruokahävikin puolittaminen
- Luonnolle haitallisia tukia poistetaan asteittain



### YK-liiton verkkokauppa

YK-liiton verkkokaupasta voit tilata kestävän kehityksen Agenda 2030 -pinssejä, pienkirjasia YK-sopimuksista ja muita tuotteita. Sen lisäksi voit ostaa verkkokaupasta pääsyn kestävän kehityksen verkkokursseille sekä liittyä YK:n ystävien jäseneksi.

[kauppa.ykliitto.fi](https://kauppa.ykliitto.fi)

## DIPLOMATIALLA JA KESKUSTELULLA EDISTETTIIN MONIA ASIOITA YK:N TURVALLISUUSNEUVOSTOSSA

### ● SUOMEN YK-LIITTO

YK:n turvallisuusneuvoston pysyvät ja vaihtuvat jäsenmaat saivat vuoden 2022 aikana tehtyä monta päätöslauselmaa, joilla on positiivisia vaikutuksia. Turvallisuusneuvosto jatkoi tärkeitä rauhanturvaoperaatioiden mandaatteja esimerkiksi Afganistanissa, Bosnia ja Hertsegovinassa, Keski-Afrikan tasavallassa, Somaliassa, Libyassa ja Länsi-Saharassa.

Turvallisuusneuvosto teki myös joulukuussa päätöslauselman siitä, että turvallisuusneuvoston langettamista sanktioista huolimatta humanitäärisen avun antajat saavat toimia avun perille toimittami-

seksi. Näin entistä suurempi osa avun tarvitsijoista saa apua.

Vaikka turvallisuusneuvosto ei ole kyennyt estämään Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainassa Venäjän veto-oikeuden vuoksi, on turvallisuusneuvosto ollut yksimielinen monesta muusta. Rauhan ja turvallisuuden edistämisestä on kiittäminen jäsenmaiden edustajien diplomatiata ja taitavia keskustelutaitoja, vaikka neuvottelemisen on usein haastavaa. On myös muistettava, että keskustelut eivät koskaan ole merkityksettömiä, sillä niiden avulla voidaan pitkäjänteisesti päästä hyvin ja merkityksellisiin tuloksiin. ■

## MAAILMAN RUOKAOHJELMA BHUTANISSA:

# Kouluruokailulla lisää hyvinvointia

WFP tukee Bhutanin hallitusta hankkeessa, joka yhdistää pienviljelijät ja koulut kouluruokailun edistämiseksi. Kouluruokahankkeet parantavat koululaisten ravitsemustasoa ja hyödyttävät koko yhteiskuntaa tarjoamalla viljelijöille lisätuloja ja edistämällä tietoisuutta monipuolisen ruokavalion merkityksestä.

● WFP

### Yhdessä pienviljelijöiden kanssa ruokaa kouluun

Tshering, 32, muistaa jonottaneensa WFP:n aterioita koulussaan Uurassa, maalauksellisessa vuorten ympäröimässä kylässä Keski-Bhutanissa kaksi vuosikymmentä sitten. Nyt hänen 12-vuotias tyttärensä syö innokkaasti Bhutanin hallituksen ja WFP:n tuella hankittua lounasta samassa koulussa. Lounas sisältää vihanneksia, jotka Tsheringin johtama naisviljelijöiden ryhmä on kasvattanut.

Yhteistyö paikallisten viljelijöiden ja koulujen kanssa on levinnyt koko maahan ja tällä hetkellä jo noin 2000 maanviljelijää tekee yhteistyötä koulujen kanssa.

### Viljelijöiden osallistumisella kauaskantoiset vaikutukset

Viljelijöiden osallistuminen kouluruokaprojekteihin hyödyttää yhteiskuntaa useilla tavoilla:

- lisää oppilaiden aterioiden monipuolisuutta ja ravintosisältöä
- tuo viljelijöille lisätuloja ja edistää heidän maataloustoimintaansa
- parantaa vanhempien tietoisuutta tasapainoisen ja monipuolisen ruokavalion merkityksestä.

Kouluruokailu on myös vahvistanut paikallista yhteisöä. Tsheringin viljelijäyhdistys on kyennyt palkkaamaan lisää työntekijöitä ja hankkimaan työvälineitä.

Kouluruokailu on lisännyt myös perheiden hyvinvointia. Kun Tsheringin tytär saa päivittäin ruokaa koulussa, jää vanhemmille aikaa peltotöihin. Samalla huoli ravinnon riittävästä on vähentynyt, kun tyttären yksi aterioita on turvattu. Kouluruoka on tuonut kouluun myös uusia oppilaita etenkin syrjäseuduilta.

### Tähtäimessä toiminnan laajentaminen

Kouluruokailuohjelma on muuttanut perheen elämää muillakin tavoin. Yhteistyön myötä kasvaneilla tuloilla Tshering ja hänen viljelijäryhmänsä hankkivat lisää viljelymaata ja perustivat kasvihuoneita. WFP:n tuella on hankittu myös lisää viljelykasvien siemeniä.



**Maailman ruokapäivää vietetään vuosittain 16.10.**

KUVA: WFP/KINLEY WANGMO

### Oikeus riittävään ja säännölliseen ruokaan on jokaiselle kuuluva ihmisoikeus

#### YK:N YLEISMAAILMALLINEN IHMISOIKEUKSIEN JULISTUS

##### 25. Artikla (1)

Jokaisella on oikeus elintason, joka on riittävä turvaamaan hänen ja hänen perheensä terveyden ja hyvinvoinnin ravinnon, vaatetuksen, asunnon, lääkintähuollon ja välttämättömän yhteiskunnallisen huollon osalta.

Oikeus ruokaan kattaa oikeuden ruoan saatavuuteen, sekä kaikkiin niihin ravintoaineisiin, joita tarvitaan terveellisten elämäntapojen ylläpitämiseen.

Ruoka liittyy kiinteästi muihinkin ihmisoikeuksiin: oikeanlainen ruoka parantaa terveydentilaa, lisää työllisyyttä, kasvattaa koulutusastetta ja parantaa oppimistuloksia. Turvattu ruoan saatavuus myös vahvistaa yhteiskunta-rauhaa ja vakautta sekä lisää turvallisuutta. ■

*YK:n Maailman ruokajärjestö (WFP) on maailman suurin humanitaarinen järjestö, jonka tavoitteena on saavuttaa maailma ilman nälkää. WFP tarjoaa apua hätätilanteissa, järjestää kouluruokailua ja tekee yhteistyötä hallitusten, YK:n alaisten järjestöjen, kansalaisjärjestöjen, yritysten ja yksityishenkilöiden kanssa puuttuakseen nälän taustalla oleviin tekijöihin sekä rakentaakseen yhteisöjen omavaraisuutta ja nostaakseen ruokaturvaa. Vuonna 2021 WFP jakoi ruoka-avustusta yli 128 miljoonalle ihmiselle 123 eri maassa tai itsehallintoalueella.*



Kahden vuoden yhteistyön jälkeen viljely-yhteisön naiset suhtautuvat tulevaisuuteen toiveikkaasti. "Ilmaston vuoksi on vaikeaa mutta toivomme, että menestymme", Tshering sanoo. Hän esittää toiveen paikallisille nuorille "toivottavasti esimerkkimme kannustaa nyt työn perässä poislähteviä nuoria jäämään ja osallistumaan maanviljelyyn".

# Sitoutumisesta käytännön tekoihin

– YK:N GLOBAL COMPACT TUKEE YRITYKSIÄ IHMISOIKEUSTYÖN KIIHDYTTÄMISESSÄ

**Yrityksillä on merkittävä vaikutus ihmisoikeuksien toteutumiseen. Silti vielä liian harvat yritykset ovat integroineet ihmisoikeusvastuun liiketoimintaansa.**

### ● GLOBAL COMPACT

Ihmisoikeudet ovat kestävän kehityksen peruspilareita myös yritysten vastuullisuustyössä. Maailman suurimman yritysvastuualoitteen eli YK:n Global Compactin kymmenestä periaatteesta kuusi nivoutuu ihmisoikeuksiin. YK:n kestävän kehityksen tavoitteista peräti 90 % on puolestaan sidoksissa ihmisoikeuksiin.

Vaikka ihmisoikeuksien suojelemisen ja edistämisen päävastuu kuuluu valtioille, myös yrityksillä on ihmisoikeustyössä velvollisuuksia ja vaikutusvaltaa. Tärkeimpiä ihmisoikeuskysymyksiä yritysten toimintakentässä ovat muun muassa työturvallisuus, elämiseen riittävä palkka, työperäinen syrjintä ja palkkatasa-arvo.

### **YK:n periaatteet ja työkalut ohjaavat yritysten ihmisoikeustyötä**

YK:n Global Compact kannustaa yrityksiä ryhtymään konkreettisiin toimiin ihmisoikeuksien edistämiseksi. Tuemme jäsenyrityksiämme tässä työssä tarjoamalla työkaluja, koulutusohjelmia ja oppaita, jotka tuovat ihmisoikeudet yritysten päivittäisen toiminnan kontekstiin. Kymmenet suomalaisyritykset ovat käyneet neliosaisen verkkokurssimme, joka auttaa yrityksiä toteuttamaan YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevia ohjaavia periaatteita.

Näiden ohjaavien periaatteiden mukaan yritysten vähimmäisvaatimus on *estää ja korjata liiketoiminnan negatiiviset ihmisoikeusvaikutukset*. Periaatteet muodostavat yritysten ihmisoikeusvastuun globaalien standardien, jonka sivuuttamisella voi olla laillisia, taloudellisia tai maineellisia seurauksia.

### **Yritysten ihmisoikeussuoriutumisessa merkittäviä puutteita**

Maa- ja maailmanlaajuisesti yli 90 % YK:n Global Compactiin sitoutuneista yrityksistä kertoo luoneensa uusia mekanismeja, joiden avulla kohennetaan ihmisoikeuksien toteutumista kyseisten yritysten sisällä. Kuitenkin vain 18 % kertoo tekevänsä säännöllisiä arvioita ihmisoikeusvaikutuksistaan – tämä on huolestuttavan alhainen luku.

Niiden yritysten osalta, jotka eivät ole sitoutuneet YK:n Global Compactiin, on ero vielä suurempi. Jopa 46 % maailman suurimmista yrityksistä ei pysty osoittamaan arvioineensa tai lieventäneensä ihmisoikeusriskejä omissa arvoketjuissaan.

Entä miltä näyttää tilanne Suomessa? UN Global Compact Suomi oli vuonna 2020 asiantuntijana mukana valtioneu-



KUVA: GLOBAL COMPACT NETWORK FINLAND



BUSINESS & HUMAN RIGHTS ACCELERATOR



**YK:n Global Compact on yli 22 vuotta ohjannut yrityksiä vastuullisuuden polulla. Maailman suurimpana yritysvastuuverkostona Global Compact edistää ja kehittää yritysten ja yhteisöjen ekologista, sosiaalista ja taloudellista vastuullisuutta hyödyntäen YK:n Global Compactin kymmentä periaatetta ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteita. Maailmanlaajuiseen yritysvastuuverkostoomme kuuluu yli 17 000 yritystä. Näistä yli 1600 ovat pohjoismaisia ja noin 200 suomalaisia.**



voston teettämässä SIHTI-hankkeessa, joka selvitti suomalaisyritysten ihmisoikeussuoriutumisen tilaa.

Hankkeen tulokset paljastivat, että suuri osa suomalaisista yrityksistä on lähtökohtaisesti sitoutunut ihmisoikeuksien kunnioittamiseen. Ihmisoikeusvastuun toteutumisessa ja seurannassa ilmeni kuitenkin puutteita. Tulosten mukaan vain harvat yritykset ovat mukauttaneet ihmisoikeusvastuun arvioimisen osaksi niiden ydinliiketoimintaa ja strategiaa.

### **Käytännön koulutuksella kohti käytännön tekoja**

Tarve kuroa umpeen kuilu puheiden ja tekojen välillä on ilmeinen. Siksi Global Compact on kehittänyt koulutus-

ohjelman, joka tukee yrityksiä edistämään ihmisoikeuksia käytännön tekojen kautta.

Business & Human Rights -ohjelmassa yritykset oppivat tunnistamaan, ehkäisemään, lieventämään ja korjaamaan ihmisoikeushaasteita omissa arvoketjuissaan. Ohjelman tavoitteena on myös syventää yritysten välistä yhteistyötä ja dialogia ihmisoikeustyön kiihdyttämiseksi. Suomi on yksi 34:stä valtiosta, jossa Global Compact järjestää kyseisen koulutusohjelman.

### **Ihmisoikeustyö on jatkuvaa työtä**

Ihmisoikeuskysymykset ovat haastavia ja moniulotteisia, mikä näkyy myös yritysten pitkissä arvoketjuissa. Juuri käytännönläheisellä opastuksella kaikenkokoisten ja kaikkien alojen yritysten on mahdollista paikantaa ja poistaa ihmisoikeuksien toteutumiseen negatiivisesti vaikuttavat toimintamuotonsa.

Kun tämä vähimmäisvaatimus on täytetty, on yritysten kuitenkin jatkettava ihmisoikeustyötään. Yritysten sosiaalinen vastuu on mittava kokonaisuus, joka sisältää myös tärkeitä kysymyksiä työpaikan inklusiivisuudesta ja monimuotoisuudesta. On lupaavaa, että yhä useammat yritykset osoittavatkin, että niillä on aito halu mukauttaa uusia ihmisoikeuksia edistäviä mekanismeja omaan liiketoimintaansa. ■

KUVA: UN WOMEN/PABLO ROJAS MADARIAGA



## GENERATION EQUALITY -KAMPANJA: Vuosi sukupuolten tasa-arvon kirittämistä

**YK:n tasa-arvojärjestö UN Womenin koordinoiman kansainvälisen Generation Equality -kampanjan ensimmäisenä vuonna tasa-arvositoumusten määrä on kaksinkertaistunut. Toimintaryhmien tasa-arvotemoja täydentävä Naiset, rauha ja turvallisuus sekä humanitaarinen toiminta -sopimus lisää konkreettista tasa-arvotyötä kriiseissä ja konflikteissa.**

● UN Women Suomi

Vuoden 2021 Generation Equality -tasa-arvofoorumit Meksikossa ja Pariisissa saivat aikaan yli 1000 rahallista ja ohjelmamuotoista sekä vaikuttamistyötä, lakeja, käytäntöjä ja säännöksiä käsittelevää tasa-arvositoumusta. Lisäksi ne keräsivät maailmanlaajuiseen tasa-arvotyöhön historialliset 34 miljardia euroa. Vuosi myöhemmin sitoumusten määrä on kaksinkertaistunut yli 2000:een.

Valtiot, yritykset, järjestöt ja muut toimijat ovat tehneet sitoumuksia kampanjan kuuden toimintaryhmän teemoihin liittyen. Näin sitoumuksentekijät muodostavat monisidosryhmiä, innovatiivisia ja maailmanlaajuisia kumppanuuksia sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi.

### Ensimmäinen vuosi on merkinnyt uusia sitoumuksia, yhteistyötä ja toimeenpanoa

Ensimmäisten Generation Equality -foorumien jälkeen valtiot yhteistyökumppaneineen ovat alkaneet tuoda tasa-arvositoumuksiaan käytäntöön.

Esimerkki tehokkaasta uudesta sitoumuksesta on Pohjoismaiden tasa-arvoministerien tekemä yhteissitoumus. Valtioiden lupaavat rahoittaa tasa-arvoa edistäviä ilmastoratkaisuja ja ottaa käyttöön kansallisia toimintatapoja, joissa sukupuolten tasa-arvo, kestävä kehitys ja nuorten osallistuminen yhdistetään toisiinsa. Sitoumuksessa ovat mukana Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska, Islanti sekä Ahvenanmaan, Grönlannin ja Färsaarten itsehallintoalueet.

### YK:n tasa-arvojärjestö UN Women

*(United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women) on maailman johtava naisten ja tyttöjen voimaannuttamista ja ihmisoikeuksia ajava järjestö. UN Womenilla on yli 200 kehityshanketta yli 90 maassa. UN Women edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa ja vahvistaa naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksia ja asemaa globaalisti. Tavoitteenamme on maailma, jossa kaikilla on yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet. Työskentelemme naisiin ja tyttöihin kohdistuvan syrjinnän lopettamiseksi, kaikkien naisten ja tyttöjen aseman parantamiseksi sekä tasa-arvon saavuttamiseksi.*

*UN Women Suomi on kansainvälisen UN Womenin kansallinen komitea, jonka tehtävä on kerätä varoja UN Womenin tasa-arvoa edistävään työhön.*

*Lisäksi teemme varainhankintaa tukevaa viestintä- ja vaikuttamistyötä.*



Kenian tekemä tasa-arvotyö taas on esimerkki Generation Equality -kampanjan ensimmäisen vuoden aikana saavuttamasta valtiotavoituksesta edistyksestä. Kenia on yksi sukupuoleen perustuvan väkivallan vastaisen toimintaryhmän johtajista, ja se on tehnyt yhteensä 12 sitoumusta.

Kenia muun muassa sijoittaa yli 980 000 euroa naisten sukupuolielinten silpomisen vastaiseen työhön seuraavan neljän vuoden aikana. Osana tasa-arvofoorumien yksivuotisjuhlaa Kenia on julkaissut raportin, joka esittelee jokaisen sitoumuksen edistymistä.

Myös Kansainvälinen hoivatyön liitto (the Global Alliance for Care) on ottanut tärkeitä edistysaskeleita. Se on esitellyt uutta näyttöä naisia tukevien menettelytapojen vaikutavuudesta. Tällaisia ovat muun muassa naisten tekemän hoivatyön tunnustaminen, sen uudelleen järjesteleminen ja korvauksen turvaaminen hoivatyöstä.

Valtioiden, yksityisen sektorin, säätiöiden, kansalaisyhteiskunnan ja nuorten johtajien toimintaryhmissä tekemät sitoumukset ovat nähtävissä UN Womenin julkaisemassa Generation Equality -sitoumusportaalisissa.

### Naiset, rauha ja turvallisuus -sopimus täydentää toimintaryhmien teemoja

Myös Naiset, rauha ja turvallisuus sekä humanitaarinen toiminta (Women Peace and Security and Humanitarian Action Compact) -sopimus on ottanut edistysaskelia. Tähän mennessä sen on allekirjoittanut yli 160 toimijaa – mukaan lukien Suomi. Allekirjoittajat ovat sitoutuneet yhteensä yli 1000 toimenpiteeseen.

Sopimus tukee naisten ja tyttöjen huomioimista järjestelmällisesti ja laaja-alaisesti kaikissa rauhan, turvallisuuden ja humanitaarisen avun prosesseissa. Näin se täydentää omana osa-alueenaan toimintaryhmien tasa-arvotemoja.

Allekirjoittajat ovat tehneet niin taloudellisia kuin poliittikkaan sekä vaikuttamis- ja ohjelmatyöhön vaikuttavia toimenpiteitä puolustaakseen naisten ja tyttöjen oikeuksia kriiseissä ja konflikteissa. Toimenpiteitä on tehty erityisesti Afganistanin, Kongon demokraattisen tasavallan, Etiopian, Malin, Myanmarin, Syyrian, Ukrainan ja Jemenin konfliktien ja kriisien kohdalla.

Allekirjoittajien tekemiin toimenpiteisiin voi perehtyä omassa portaalisissaan.

### Syyskuussa julkaistiin ensimmäinen seurantaraportti

Viime vuonna UN Women kutsui Generation Equality -tasa-arvofoorumit koolle, ja niiden järjestäjinä toimivat Ranska ja Meksiko. Foorumit toivat yhteen valtioiden, kansalaisyhteiskunnan ja yksityisen sektorin johtajia sekä nuoria johtajia tekemään rohkeita maailmanlaajuisia tasa-arvotoimia.

Tasa-arvofoorumit merkitsivät alkua kunnianhimoiselle viisivuotiselle matkalle, Generation Equality -kampanjalle, jota UN Women koordinoi. Kampanja jouduttaa edistystä kuudella osa-alueella, joilla tasa-arvokehitys on ollut kansainvälisesti erityisen hidasta.

Raportti Generation Equalityn ensimmäisen vuoden toimeenpanon edistymisestä julkaistiin syyskuussa Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksessa. ■

## 6 MAAILMAN PARHAAT UUTISET

KUVA: JASMIN SESSLER/UNSPLASH



**Sopimus  
koskisi laajasti  
muovisaastumista  
kaikkialla  
ympäristössä.**

## YK:n ympäristökokouksessa merkittäviä läpimurtoja

● JENNI KAUPPILA, SUOMEN YK-LIITTO

YK:n ympäristökokouksessa (UNEA-5.2) päätettiin helmikuun 2022 lopussa, että YK:n jäsenmaat aloittavat neuvottelut kansainvälisestä muovisopimuksesta. Uusi muovisopimus olisi merkittävin kansainvälinen ympäristösopimus sitten Pariisin ilmastopöytäkirjan. Päätöksen erityislaatuista korosti se, että saatiin aikaiseksi erittäin vaikeista olosuhteista huolimatta juuri Venäjän hyökättyä Ukrainaan.

Suomen ja koko EU:n tavoitteet olivat samat kuin kansainvälisillä. Uudesta muovisopimuksesta haluttiin laillisesti sitova ja muovin koko elinkaaren kattava aina tuotteiden suunnittelusta muovijätteen saakka. Tavoitteena oli myös se, että sopimus koskisi laajasti muovisaastumista kaikkialla ympäristössä. Osa maista esitti sopimusneuvotteluiden rajaamista koskemaan vain meriin päätyvää muovijätettä, mutta lopulta kunnianhimoisempi muotoilu hyväksyttiin vastalauseita.

Sopimuksen edistämiseksi muodostettiin hallitusten väli-

nen neuvottelukomitea. Tavoite on, että sopimus on valmis jäsenmaiden hyväksyttäväksi vuonna 2024.

Ympäristökokouksen toinen suuri onnistuminen koski uuden kemikaaleja, jätteitä ja saastumista koskevan tiedepoliittikanneelin perustamista. Hallitustenvälisen ilmastopaneelin (IPCC) ja luontopaneelin (IBPES) rinnalle saadaan kolmatta ympäristökriisiä eli saastumista koskeva tieteellistä tietoa ja ratkaisuehdotuksia päätöksenteon tueksi tuottava elin. ■

## Elintärkeästä viljanviennistä Mustallamerellä tehtiin sopimus

● SUOMEN YK-LIITTO

YK, Turkki, Ukraina ja Venäjä tekivät heinäkuussa 2022 Mustanmeren viljasopimuksen, jonka avulla Ukrainan satamien kautta voidaan viedä viljaa maailmalle.

Ukraina on yksi maailman suurimmista viljanviejistä, mutta Venäjän hyökkäyksen jälkeen suuri määrä viljaa jäi Ukrainan satamiin. Turvallista maa- tai merireittiä ei ollut. Siksi viljasopimus loi humanitäärisen käytävän Ukrainan satamista, jolla vilja ja lannoitteet pääsivät matkaan.

25 prosenttia viljasta menee matalan ja keskimatalan tulozon maihin, kuten Egyptiin, Intiaan, Iraniin, Keniaan ja Sudaniin. Viljaa kuljetetaan myös Maailman ruokaohjelma WFP:n humanitääristä ruoka-apua varten Afrikan sarveen, Jemeniin ja Afganistaniin.

Sopimus vaikutti myös siihen, että maailmanlaajuiset ruoan hinnat alentuivat niiden noustua keväällä. ■



Maailman ruokaohjelman alus kuljettaa viljaa.

KUVA: UN GENEVA



## YK:n our common agenda -raportti erittelee kansainvälisen yhteisön tavoitteet tuleville vuosille

### • SUOMEN YK-LIITTO

YK:n tämänhetkisen toimintakentän merkittävimpiä asiakirjoja on vuonna 2021 julkaistu YK:n pääsihteeri António Guterresin lanseeraama raportti Our Common Agenda. Maailmanlaajuinen tavoiteohjelma kehitettiin edistämään moninapaista turvallisuutta, ympäristönsuojelua, naisten oikeuksia ja YK:n uudistamista. Raportissa katsotaan 25 vuoden päähän tulevaisuuteen ja esitetään YK:n pääsihteerin visio kansainvälisen yhteistyön lisäämisestä ja tehokkaan moninapaisuuden ja verkostoitumisen syventämisestä siten, ettei ketään jätetä ulkopuolelle. Pääsihteeri julkisti raporttinsa YK:n yleiskokoukselle 75. yleiskokouksen lopussa.

YK:n uusi tavoiteohjelma julkaistiin vakavien kansainvälisten kriisien aikaan. Koronapandemia on alleviivannut sitä, miten läheisesti kaikkien maanosien valtiot ja niiden väestöt nivoutuvat toinen toisiinsa. Tämä korostaa ohjelman avainviestiä: aikakautemme uhat, kriisit ja epäkohdat ovat maailmanlaajuisia ja ne voidaan ratkaista ainoastaan monenkeskisen kansainvälisen yhteistyön voimin.

Suomi on vahvasti mukana Our Common Agendan edistämistyössä. Tasavallan presidentti Sauli Niinistö ilmaisi Suomen

tuen raportille YK:n yleiskokouksen 76. yleiskeskustelussa New Yorkissa vuonna 2021. "Suomi kannattaa lämpimästi pääsihteerin uudessa Our Common Agenda -raportissa ehdotettua kunnianhimoista lähestymistapaa," presidentti painotti.

Lujittaakseen maailmanlaajuisia ohjausjärjestelmää YK:n jäsenmaat ovat eritelleet 12 tavoitetta, joiden edistämiseen sitoudutaan sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Toiminta-alueisiin lukeutuu rauhanrakentaminen ja konfliktien ehkäiseminen, kansainvälisen oikeuden ja oikeudenmukaisuuden vahvistaminen, ympäristön suojeleminen, tyttöjen ja naisten oikeuksien turvaaminen, nuorten tuominen mukaan poliittiseen päätöksentekoon ja YK:n uudistaminen.

Pääsihteeri Guterresin Our Common Agenda sisältää poliittikkasuosituksia, jotka jakautuvat neljään kategoriaan: vahvistettu solidaarisuus kansojen välillä ja suhteessamme tuleviin sukupolviin, uusi, ihmisoikeuksien varaan rakennettu kansainvälinen yhteiskuntasopimus, yhteisten hyödykkeiden parempi hallinnoiminen sekä hyödykkeiden vaaliminen siten, että ne edistävät tasa-arvoa ja kestävyyttä maailmanlaajuisesti. ■

# Monenkeskisyys päivittäisessä elämässämme

**MUUTAMIA ESIMERKKEJÄ SIITÄ, KUINKA MONENKESKISYYS MUOKKAA JA PARANTAA ELÄMÄMME.**

## MISTÄ SINUN ÄLYPUHELIMESI ON KOTOISIN?

Oikea vastaus: älypuhelimesi on 43 maassa toimivien 200 tavarantoimittajien verkoston tuotos. Tämä toimittajaverkko mahdollistaa sen, että älypuhelinvalmistajat voivat käyttää viimeisintä tekniikkaa olevia osia ja mukautua nopeasti uusiin trendeihin ja hintoihin.

Kansainvälinen standardi ISO (International Standards Organisation) määrittää laatustandardit, joiden pohjalta yritysten on helppoa löytää eri osien valmistajia. Kaikki puhelinosat kulkevat rajojen yli moneen kertaan ja monenkeskiset kauppasopimukset vähentävät byrokratiaa, esteitä, kuluja ja odotusaikoja.

Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO=International Maritime Organisation) ja Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO=International Civil Aviation Organisation) säännöt mahdollistavat rahdin kulun pidemmälle, nopeammin ja turvallisemmin.

## SINULLE ON POSTIA!

Melkein 200 miljardia sähköpostia risteilee maapallolla joka päivä ja hyvin harva niistä hukkuu matkalla. Kun sähköposti lähetetään, järjestelmä etsii vastaanottajan tarkan osoitteen DNS servereiltä, jotka ovat internetin osoitekirjasysteemi. ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers) organisaatio toimii yhteistyössä yritysten, hallitusten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa ja luo käytännesäännöt, jotta kaikki laitteet - tietokoneestasi maaperän kosteuden mittareihin - voivat olla yhteydessä todella globaaliin internettiin näiden DNS servereiden kautta.

Kansainvälinen televiestintäliitto (ITU=International Telecommunication Union) on luonut yhtenäiset perustandardit, kuten maatunnusten tai tilaajan puhelinnumeron pituuden, jotka mahdollistavat nopeat ja automaattiset puhelinyhteydet valtamerten yli.

Maailman postiliitto (UPU=Universal Postal Union) on luonut kansainvälisen postin rakenteet, jotka kattavat näennäisesti mitättömiä asioita, aina postimerkin muodosta maailmanlaajuiseen pakettiseurantasysteemiin.

## Tiesitkö?

ICANN tekee yhteistyötä hallinnon edustajien, yritysten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa ja päättää mitä ylätasen domain-tunnuksia, kuten .com, .org, .ch, .ai, .smile ja .plumbing voidaan käyttää.

## ROKOTTEEN PITKÄ MATKA

Isorokko on ainoa tartuntatauti, joka on kokonaisuudessaan hävitetty maapallolta.

Tässä onnistuttiin yhteistyössä maailmanlaajuisella rokotuskampanjalla.

Rokotuksen saaminen on monille hyvin tavallinen osa elämää, mutta ihmisille, jotka elävät haavoittuvissa yhteisöissä, joissa on ollut heikko terveydenhoitojärjestelmä tai yhteisöissä, joita on kohdannut epidemia, se on elämää mullistava turva.

Rokotteiden kehittäminen on vaikeaa ja kallista, ja ne ovat rokotetuottajille taloudellinen riski. Epidemioihin varautuva liittouma (The Coalition for Epidemic Preparedness Innovations = CEPI) ja joukko muita tahoja auttavat lisäämään yhteistyötä hallitusten, säätiöiden, tutkijoiden ja valmistajien välillä.

Maailman Terveysjärjestön, WHO:n, laatimat ohjeet auttavat maita sekä kehittämään että hyväksymään rokotteita turvallisesti, tehokkaasti ja nopeasti. WHO:n ja Unicefin sadan maan pioneeriohjelma on mahdollistanut näiden rokotteiden viemisen haavoittuviin ja syrjäisiin yhteisöihin. Kansainväliset edustajat ja monenkeskiset aloitteet, kuten maailmanlaajuinen rokote allianssi (The Global Vaccine Alliance = GAVI), ovat elintärkeä apu rokotteiden saamiseksi laboratorioista yhteisöjen käyttöön. Nämä ovat kasvattaneet lasten tärkeimpien rokotteiden rokotekattavuutta vuoden 1980 kahdestakymmenestä prosentista tämän päivän 85 prosenttiin.

Lähde: MultiWhat, UN Geneva.  
Kääntänyt Ritva Laitinen





KUVA: UNDP MOLDOVA

# UNDP tarjoaa apua haavoittuvaisimmille ihmisryhmille Ukrainassa



KUVA: UNDP MOLDOVA

## ● UNDP

Sota on ajanut miljoonat ukrainalaiset kodeistaan. YK:n kehitysohjelma UNDP on työskennellyt tiiviisti Ukrainan hallituksen sekä paikallisten kansalaisjärjestöjen kanssa tukeakseen peruspalveluiden ylläpitoa sekä julkisia oikeuspalveluita, tarjoten apua haavoittuvaisimmille ihmisryhmille ihmisoikeuksien ja ihmisarvoisen elämän takaamiseksi.

Naapurimaa Moldovassa UNDP:n ja kumppanien tarjoama oikeusapu on mahdollistanut ukrainalaisten elämän jatkumisen sodasta huolimatta: aikuiset ovat saaneet apua työllistymiseen ja lapset ovat päässeet palaamaan kouluun saaden tarvitsemaansa erityistukea. ■





1.2.

KANSAINVÄLINEN PÄIVÄ NAISILLE JA TYTÖILLE  
TIETEEN JA TEKNOLOGIAN PARISSA



20.2.

KANSAINVÄLINEN SOSIAALISEN OIKEUDEN-  
MUKAISUUDEN PÄIVÄ



3.3.

MAAILMAN LUONTOPÄIVÄ

## YK-PÄIVIEN KALENTERI

Helppo tapa ottaa YK osaksi opetusta on viettää oman luokan tai koko koulun kanssa YK:n asettamia teemapäiviä. Sivustomme Kasvattajat-osiosta löydät päivien kuvaukset, joiden yhteydestä löytyy vinkkejä ja ideoita miten aihetta voi helposti käsitellä osana opetusta.



8.3.

KANSAINVÄLINEN NAISTENPÄIVÄ



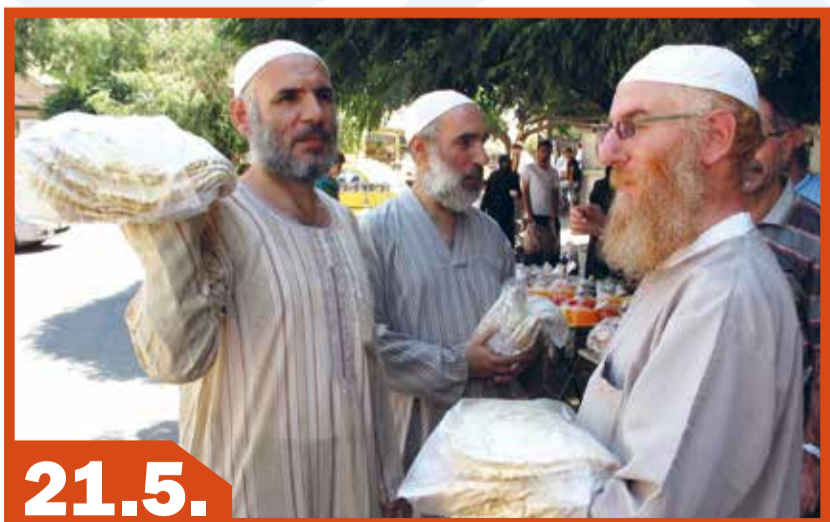
21.3.

KANSAINVÄLINEN RASISMIN VASTAINEN PÄIVÄ



22.3.

MAAILMAN VESIPÄIVÄ



21.5.

KULTTUURISEN MONIMUOTOISUUDEN PÄIVÄ



22.5.

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN PÄIVÄ



8.9.

KANSAINVÄLINEN LUKUTAITOPÄIVÄ



21.9.

KANSAINVÄLINEN RAUHANPÄIVÄ



2.10.

KANSAINVÄLINEN VÄKIVALLATTOMUUDEN PÄIVÄ



24.10.

KANSAINVÄLINEN YK:N PÄIVÄ



16.11.

KANSAINVÄLINEN SUVAITSEVAISUUDEN PÄIVÄ



20.11.

KANSAINVÄLINEN LASTEN PÄIVÄ



10.12.

IHMISOIKEUKSIEN PÄIVÄ

# UNFPA tukee ihmisten seksuaalioikeuksien toteutumista Ukrainassa

KUVA: UNFPA/SERHII TYMOFIEIEV

**YK:n seksuaali- ja lisääntymisterveysjärjestö UNFPA tarjoaa Ukrainassa ja sen naapurivaltioissa elämää pelastavia seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluita. UNFPA on tavoittanut suoraan yli 150 000 ihmistä ja noin 5,7 miljoonan ihmisten tarpeisiin on vastattu sodan alusta lähtien.**

● UNFPA

YK:n seksuaali- ja lisääntymisterveysjärjestö UNFPA toimii yli 150 maassa ja tavoittaa myös kaikista haavoittuvimmissa asemassa olevat ihmiset. UNFPA on toiminut Ukrainassa vuosikymmeniä viranomaisten ja kumppaneiden kanssa tarjotakseen seksuaaliterveyspalveluita haastavasti tavoitettavissa oleville ihmisille erilaisten liikkuvien klinikoiden avulla.

Venäjänsä hyökkäyksen jälkeen UNFPA toimii edelleen Ukrainassa ja sen naapurivaltioissa tarjoten henkeä pelastavia terveyspalveluita. UNFPAn keskeisenä tavoitteena on nyt varmistaa, että haavoittuvien ryhmien, kuten naisten ja lasten, väkivaltaa kokeneiden, ikääntyneiden, vammaisten ihmisten ja siirtolaisten oikeudet toteutuvat.

UNFPA on tavoittanut noin 31 000 ihmistä erilaisten sukupuolistuneen väkivallan tukipalvelujen kautta. Lisäksi seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluiden kautta on tavoitettu yli 120 000 ihmistä. Erilaisten kampanjoiden kautta UNFPA on tavoittanut yli kaksi miljoonaa ihmistä.

## UNFPA tukee erityisesti haavoittuvimpia ryhmiä

UNFPA turvaa seksuaaliterveystarvikkeiden saatavuuden koko maahan ja tarjoaa liikkuvia terveyspalveluita, jotka tavoittavat myös kaukaisilla alueilla asuvat. Lisäksi UNFPA tukee perusterveydenhuollon vahvistamista, johon kuuluu myös seksuaaliterveyspalvelut sekä seksuaaliväkivaltaa kokeneiden tukipalvelut. Käteiskuponkijärjestelmän avulla, UNFPA mahdollistaa sen, että ihmiset voivat ostaa erilaisia tarvikkeita, kuten kuukautissuojia. UNFPA tekee tiivistä yhteistyötä paikallisten järjestöjen ja muiden YK-järjestöjen kanssa, jotta mahdollisimman moni apua ja tukea tarvitseva ihminen pääsee palveluiden piiriin.

Tällä hetkellä UNFPA koordinoi 27 vastaanottotilaa väkivaltaa kokeneille. Näitä tiloja ovat esimerkiksi turvakodit, päivähoitopaikat, kansallinen puhelinpalvelu sekä 101 liikkuvaa psykososiaalista tukea tarjoavien tiimien apu. UNFPA on tarjonnut yhteensä yli 5000 ihmiselle lääkintä-apua huhtikuun jälkeen. Mukaan lukeutuu 495 raskaana olevaa ja 259 vammaista henkilöä.

UNFPA pyrkii myös tukemaan nuorten oikeuksien toteutumista ja tarjoamaan nuorisoystävällistä apua ja tukea. Yli 420 nuorta, jotka ovat joutuneet lähtemään kotoaan, osallistuivat UNFPAn järjestämälle kesäleirille, jossa autettiin nuoria selviytymään sotatraumoista ja pyrittiin antamaan



**Väestöliitto ry on hyvinvointia ja ihmisoikeuksia edistävä järjestö ja UNFPAn kumppani Suomessa. UNFPA on YK:n seksuaali- ja lisääntymisterveysjärjestö, joka toimii yli 150 maassa. Väestöliitto jakaa UNFPAn kanssa saman tavoitteen seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien toteutumisesta kaikille.**



tukea ehkäistäkseen pitkäaikaisia sodan aiheuttamia psykologisia vaikutuksia. Erilaisten kampanjoiden avulla UNFPA pyrkii lisäämään nuorten tietoisuutta seksuaalioikeuksiin liittyvistä teemoista. UNFPA esimerkiksi pyrkii auttamaan nuoria tutkimaan ja kohtaamaan murrosiän aikaisia muutoksia digitaalisella "Pupertat" kampanjalla. Kampanja on tavoittanut noin 2,3 miljoonaa 13–17-vuotiasta nuorta Ukrainassa. Kampanjassa on käsitelty muun

## Turvallinen synnytys on oikeus myös sodan keskellä

"Artem on minun neljäs lapseni, mutta hänen syntymänsä oli minulle äitinä aivan uusi kokemus" **Natalia** kertoo. Hän synnytti **Artemin** 28 viikolla eli hän syntyi kaksi kuukautta etuajassa.

Natalia oli neljännellä kuulla raskaana, kun sota alkoi. Hän oli innoissaan kuullessaan, että hänelle oli syntymässä neljäs poika. Pelko ja stressi vaikuttivat kuitenkin raskauteen ja Natalian synnytys alkoi kaksi kuukautta ennen laskettua aikaa. Hän synnytti lapsensa Kiovassa yhdessä UNFPAn tukemassa sairaalassa. Artem tarvitsi elämänsä alussa tehohoitoa ja onneksi Natalia pystyi synnyttämään tässä UNFPAn tukemassa sairaalassa, koska UNFPA on tarjonnut sinne lisääntymisterveystarvikkeita ja -laitteistoa.

UNFPAn tavoitteena on varmistaa se, että raskaana olevien oikeudet toteutuvat ja he voivat edelleen synnyttää turvallisesti ja heitä kunnioittavalla tavalla.

muussa seksuaali- ja lisääntymisterveyttä, henkilökohtaista hygieniää, sukupuolirooleja, kommunikaatiota ja henkilökohtaista turvallisuutta.

Lisäksi UNFPA pyrkii varmistamaan kokonaisvaltaisesti seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien toteutumisen jokaisen kohdalla. ■

# Työkaluja tehokkaaseen verotukseen Afrikassa

**Eri puolilla Afrikkaa hallitukset ovat heräämässä siihen, että niiden kehitystavoitteet eivät toteudu ilman tieteellisen tutkimukseen nojaavaa päätöksentekoa. Tasa-arvoisen kasvun ja kestäväen kehityksen saavuttaminen edellyttävät kansallista rahoitusta ja nykyistä tehokkaampia verotusjärjestelmiä. Kesä-heinäkuussa 2022 järjestetty YK-yliopiston WIDER-instituutin talvikoulu tarjosi uusia työkaluja ja verkostoja 27 afrikkalaiselle veroalan asiantuntijalle.**

## ● UNU-WIDER

Verojen ja tulonjaon tutkimus kasvattaa suosiotaan Afrikassa, mikä osaltaan johtuu viimeaikaisista taloudellisista shokeista, joista Afrikan valtiot pyrkivät selviytymään muiden kohtaamiensa haasteiden ohella. Koronapandemiaa seurannut talouden laskusuhdanne, Ukrainan sodan aiheuttama energian hinnannousu ja elintärkeiden raaka-aineiden puute ovat luoneet tilanteen, joka vaatii uusia toimia köyhiltä valtioilta.

## Afrikkalaisen verotutkimuksen kurssi tuli tarpeeseen

Edellä mainittua taustaa vasten YK-yliopiston WIDER-instituutin järjestämän talvikoulun (UNU-WIDER Winter School) ajoitus oli täydellinen. Kurssi järjestettiin yhteistyössä eteläafrikkalaisen Stellenboschin yliopiston kanssa. Osallistujat saivat kurssilla tietoa esimerkiksi siitä, miten uusinta verotuskäytäntötutkimusta hyödyntämällä voidaan helpottaa kansallisen kehityksen rahoittamista matalan tulotason maissa.

Tämä tutkijakurssi on parhaita aloitteita meidän, afrikkalaisten verohallintojen edustajien, tukemiseksi pyrkiessämme parantamaan veronkantoa tuoreimman tutkimuksen avulla.

Itse olen Ruandan verohallinnon tutkija ja tutkimusyksikön päällikkö. Minulle kurssi oli mukaansatempaava ja vaikuttava kokemus, jonka avulla pääsin käsiksi kansainvälisen verotutkimuksen parhaisiin menetelmiin, käytäntöihin ja tutkimuslöydöksiin. Pääsin oppimaan, miten alan arvostetuimmat asiantuntijat tarkastelevat verotusta ja ratkovat siihen liittyviä ongelmia laadukkaalla tutkimustiedon avulla, parempaa politiikantekoa vahvistaen.

Kurssin hybridirakenne – kesäkuussa kolmen päivän intensiivinen ”verkkoleiri” tilastotyökaluista, heinäkuussa viikko opetusta paikan päällä Etelä-Afrikassa – tarjosi käytännöllisyyttä painottavan oppimisympäristön ja mahdollisti tehokkaan tutustumisen nykyaikaisiin tutkimusmetodeihin, tekniikoihin ja analytiikkatyökaluihin.

## Henkilökohtaisia kohtaamisia alan huippujen kanssa

Tämän koulutuksen esitykset ja materiaalit tarjosivat apua verotuksen haasteiden ratkaisemiseen. Lisäksi me osallistujat saimme kattavat listat lähdemateriaaleista, mikä on kaltaisilleni tutkijoille arvokasta. Näin voimme entistä paremmin peilata omia aiheitamme kansainväliseen tutkimuskirjallisuuteen ja -löydöksiin.

Stata-tilasto-ohjelmaan perehtymisen lisäksi kurssi tarjosi perustiedot niistä tilastokäsitteistä ja -tekniikoista, jotka ovat olennaisia päätöksenteon arvioinnissa. Lisäksi opin avaintiedot muun muassa optimaalisesta verotuksesta, verovajeesta, epävirallisesta taloudesta ja kansainvälisen verotuksen ongelmista, kuten siirtohinnoittelusta.

Mikä parasta, kurssi tarjosi mahdollisuuden kuulla ja oppia asiantuntijoilta, jotka ovat oman alansa huippuja ja intohimoisia verotutkimuksen kehittäjiä. Tämän vuorovaihtuksen ansiosta YK-yliopiston WIDER-instituutin koulutus oli tehokkaampi ja innostavampi kuin kurssit, jotka suoritetaan eristyksissä muista, yksin asioita pähkäillen.

## Ainutkertainen tilaisuus verkostoitua vertaisten kanssa

Merkittävä lisäelementti YK-yliopiston WIDER-instituutin verotutkimuskurssilla oli mahdollisuus keskustella ja jakaa kokemuksia yhteensä 13 Afrikan maasta tulevien kollegoiden kanssa. Näin ollen koulutus tarjosi ainutkertaisen mahdollisuuden verkostoitua samalla mantereella toimivien tutkijakollegoiden kanssa. Tämä verkostoitumismahdollisuus edistää keskinäistä oppimista ja tutkimusyhteistyön vahvistumista tulevaisuudessa. ■

*Tämän artikkelin on alun perin julkaissut YK-yliopiston WIDER-instituutti (UNU-WIDER).*

TEKSTI: JOHN KARANGWA,  
RWANDA REVENUE AUTHORITY

KÄÄNNÖS: ANNA TOPPARI



**YK-yliopiston kehitystaloustieteen tutkimuslaitos UNU-WIDER edistää kestävä ja tasa-arvoista kehitystä tarjoamalla korkealaatuista taloustutkimusta poliittisen päätöksenteon tueksi. Instituutin tavoitteena on tuottaa tietoa, joka vastaa päättäjien ja muiden toimijoiden tarpeisiin kehittyvissä maissa, YK-organisaatioissa, sekä kansainvälisessä yhteisössä. WIDER-instituutin päätoimipiste sijaitsee Helsingissä, mutta instituutti toimii ja vaikuttaa maailmanlaajuisesti.**



**"Verkostoitumismahdollisuus edistää keskinäistä oppimista ja tutkimusyhteistyön vahvistumista tulevaisuudessa."**

KUVA: UNHCR



# UNHCR turvaa miljoonien pakenemaan joutuneiden ihmisoikeudet

**Yli 70 vuoden ajan UNHCR, YK:n pakolaisjärjestö, on työskennellyt suojellakseen joidenkin maailman heikoimmassa asemassa olevien ihmisten elämää ja ihmisoikeuksia – miljoonia lapsia, naisia ja miehiä, jotka ovat joutuneet jättämään kotinsa sodan, konfliktin, väkivallan ja vainon seurauksena. UNHCR:n työn tulokset näkyvät useissa maanosissa.**

### ● UNHCR

Ukrainassa UNHCR:n humanitaarinen apu on tavoittanut yli 2,76 miljoonaa ihmistä. Apu on toimitettu muun muassa talvivaatetuksen ja muun talvivarustuksen muodossa. Olemme myös huolehtineet siitä, että mahdollisimman monella on katto pään päällä esimerkiksi auttamalla tuhansia perheitä jälleenrakentamaan vahingoittuneet kotinsa. UNHCR on myös rakentanut majoituskeskuksia, jonne ukrainalaiset maansisäiset pakolaiset pääsevät turvaan. Tarjoamme ukrainalaisille myös psykososiaalista tukea, oikeusapua sekä tiedon välittämistä heidän oikeuksistaan ja heille tarjottavista palveluista.

Yli miljoona ihmistä on joutunut pakenemaan kodeistaan Afrikan sarven alueella, jossa väestö kohtaa tällä hetkel-



***UNHCR, YK:n pakolaisjärjestö, on maailmanlaajuinen järjestö, joka on sitoutunut pelastamaan ihmishenkiä, suojelemaan ihmisoikeuksia sekä rakentamaan parempaa tulevaisuutta niille, jotka ovat joutuneet pakenemaan kodeistaan konfliktien ja vainon vuoksi. Toimitamme elintärkeää apua kuten suojaa, ruokaa ja vettä, autamme turvaamaan perustavanlaatuisia ihmisoikeuksia sekä kehitämme ratkaisuja, jotka takaavat ihmisille turvallisen paikan, jota kutsua kodikseen. Työskentelemme yli 135 maassa, joissa käytämme asiantuntemustamme miljoonien ihmisten suojelemiseen ja hoitoon.***



lä pahimman kuivuuskauden vuosikymmeniin. Lisäksi Somalian väestö kärsii vakavasta nälänhädästä. UNHCR on vastannut Afrikan sarven akuutteihin ongelmiin välittämällä kohdennettua hätäapua ja -tarvikkeita, kuten vesi-infrastruktuuria, joka lievennyttää kuivuuden haittavaikutuksia. UNHCR myös toimittaa käteisapua Afrikan sarven alueella kaikkein heikoimmassa asemassa oleville.

Pakistanissa maata kuormittaa poikkeuksellisen tuhoisat ja vaaralliset tulvat. UNHCR on toimittanut maahan yli 1,2 miljoonaa hätäavun tarviketta sekä auttanut vahinkojen hallinnassa ja tulva-alueiden tulvavesien tyhjentämisessä.

Ugandassa on tällä hetkellä ainakin 1,5 miljoonaa pakolaista, ja maahan saapuu paraikaa lisää pakolaisia Etelä-Sudanista ja Kongon demokraattisesta tasavallasta. UNHCR rakentaa Ugandassa majoitusinfrastruktuuria, ulkokäymälöitä ja peseytymistöjä uusille pakolaisille. Lisäksi UNHCR toimittaa Ugandaan saapuneille pakolaisille elintärkeää humanitaarista apua. Ensijaisia tavoitteitamme on aliravitsemuksen kitkeminen pienten lasten, raskaana olevien äitien ja vastasyntyneiden äitien kohdalla. UNHCR tekee myös töitä sukupuoleen perustuvan väkivallan ehkäisemiseksi ja sukupuoleen perustuvan väkivallan uhrien tukemiseksi tarjoamalla muun muassa psykososiaalista tukea ja lisäämällä yhteisöjen tietoutta sukupuolittuneesta väkivallasta. ■

# Taloustaidot vahvistavat pakolaisyhteisöjä Ugandassa

**PAKOLAISAVUN TALOUSLUKUTAIDON LYHYTKURSSIT TUKEVAT PERHEIDEN ELINKEINOJA JA LISÄÄVÄT TASA-ARVOA.**

## ● SUOMEN PAKOLAISAPU

**Furaha Ceru Olive** on ollut monessa mukana asettuaan Ugandassa pakolaisten asutusalueelle Nakivaleen. Kongon demokraattisesta tasavallasta pakenemaan joutunut Furaha on sittemmin opiskellut englannin kielen, tullut valituksi kylänsä pakolaisten hyvinvoinnista vastaavaan komiteaan, perustanut pienen ompelimon sekä aloittanut yhdistyksen, joka tukee leskiä, orpolapsia ja yksinhuoltajiaitejä. Yhteisössä toimiminen ja haavoittuvimmassa asemassa olevien auttaminen ovat olleet uuden elämänvaiheen tukipilareita.

Furaha on saavutuksiin osaltaan auttanut Suomen Pakolaisavun talouslukutaidon hanke, joka on toiminut vuodesta 2021 kaikilla Ugandan pakolaisasutusalueilla. Hankkeen on rahoittanut ja se on toteutettu yhteistyössä Maailman ruokaohjelman kanssa järjestön siirryttyä alueella ruoka-avustuksista käteisavustuksiin.

Hanke on toteutettu lyhytkursseina, jotka sisältävät kymmenen osallistumiskertaa muutaman viikon ajan. Lyhytkurssien tavoitteena on edistää talouden perustaitoja pakolaisväestössä, sillä ennen käteisavustuksia moni tuen saajista on elänyt laajalti omavaraistaloudessa. Arjen taloustaitojen lisäksi lyhytkurssit ovat antaneet eväitä myös pienten yritysten perustamiseen, kun osallistujat ovat kysyneet säästämään tarvittavan pääoman ideansa toteuttamiselle.

”Kodeistaan revityt ihmiset ovat jo valmiiksi haavoittuvaisessa asemassa, mutta tilanne pahenee entisestään, jos he eivät kykene lukemaan, kirjoittamaan, tekemään yksinkertaisia laskutoimituksia tai hallitse kaupallisia taitoja”, hankejohtaja **Scovia Ekit** perustelee kurssitoiminnan tarvetta. Talouslukutaidon lyhytkurssit tapahtuvat osana suurempaa Pakolaisavun tarjoamaa koulutuspalettia.

Talouslukutaidon lyhytkurssit ovat tukeneet viimeisen puolentoista vuoden ajan satojatuhansia pakolaisia eri puolilla Ugandaa pandemian luomista haasteista huolimatta. Lyhytkursseilla on tähän mennessä tavoitettu yli 300 000 ihmistä. Tavoitteena on, että toukokuuhun 2023 mennessä tavoitettujen nousee vielä 120 000 henkilöllä.

## Taloustaidoista tasa-arvoon

Lyhytkursseille osallistuminen on pyritty tekemään mahdollisimman helpoksi naisille sekä erityistä tukea tarvitseville henkilöille. Naisia kursseille osallistuneista on ollut hankkeen aikana yli puolet. Osallistumisen ehtona on ollut, että perheen osallistujista ainakin yksi on nainen, mikä on lisännyt naisten osuutta kurssien käyjiissä. Naisten koulutuksen ja toimeentulon tukeminen ovat avain sukupuolten väliseen tasa-arvoon, köyhyyden vähentämiseen sekä konfliktien jälkeiseen jälleenrakentamiseen.

”Ohjelmiansa kautta Pakolaisapu edistää naisten voimaantumista ja tarjoaa heille mahdollisuuksia. Pakolaisavun kurssien jälkeen itseluottamukseni ja vaikutusmahdollisuuteni ovat kasvaneet.”, Furaha kertoo, viitaten myös käymäänsä englannin kielen kurssiin.

Talouslukutaidon lyhytkursseilla varaudutaan myös mahdollisiin ristiriitoihin perheissä, kun naiset ottavat vahvempaa roolia talouden suunnittelussa. Osana hanketta ongelmia rohkaistaan ratkaisemaan rauhanomaisesti muun muassa neuvottelemalla ja vuoropuhelulla. Kurssien yksi tavoite onkin saada kotitaloudet suunnittelemaan perheen rahankäyttöä yhdessä.

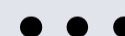
## Vaikutukset leviävät laajasti

Hankkeen tuloksista teetetty ulkopuolinen arvio kertoo, että kun kurssille osallistuneista perheistä aluksi vain kolmasosalla oli rahankäyttösuunnitelma, kurssin lopuksi 86 % perheistä oli tehnyt yhteisen suunnitelman. Lisäksi rahankäytöstä kummunneet perheen sisäiset ristiriidat vähenivät. Myös virtuaalirahaa käytti kolmasosa enemmän perheistä ja noin puolet perheitä olivat saavuttaneet säästötavoitteensa.

Myös haasteita on ollut. Näistä merkittävin on ollut monen osallistujan heikko tai olematon luku- ja laskutaito. Valtaosa osallistujista on Etelä-Sudanista, jossa naisista arviolta vain 16 % on lukutaitoisia. Lukutaidottomalle osallistujalle lyhytkurssi antaa rajatun eväitä tulevaan. Pakolaisapu järjestää myös aikuisten lukutaitokoulutusta pakolaisten asuttamilla alueilla, mutta kurssien intensiivisyyden vuoksi osallistujia on huomattavasti vähemmän.

**Pakolaisapu**  
Suomen

*Suomen Pakolaisapu on Suomen suurin pakkomuuttoon liittyviin kysymyksiin erikoistunut asiantuntijajärjestö. Autamme vuosittain tuhansia ihmisiä toipumaan konflikteista ja kotoutumaan uusiin yhteiskuntiin. Lähes 60 vuoden aikana työmme on näkynyt Suomen lisäksi Afrikassa, Lähi-idässä, Aasiassa ja Euroopassa. Suomen Pakolaisapu on YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n virallinen tiedotuskumppani Suomessa.*



**Lyhytkursseilla on tähän mennessä tavoitettu yli 300 000 ihmistä eri puolilla Ugandaa.**

Uganda on tällä hetkellä maailman kolmanneksi eniten pakolaisia vastaanottanut maa. Syynä ovat olleet pitkittyneet konfliktit rajan takana niin Kongossa kuin Etelä-Sudanissa. Merkittävä osa noin 1,5 miljoonasta pakolaisesta elää maan luoteisosassa, idässä sekä etelässä, kuten Furaha.

Ugandassa pakolaisten runsaasti asuttamissa maakunnissa koulutustyö tuottaa panokseensa nähden monin verroin tuloksia. Kartutetut taidot leviävät yhteisöjen sisällä ja päätyvät palvelemaan yhteisöjen tarpeita. Näin yhteisöt vahvistuvat kokonaisvaltaisesti. Myös kurssien ulkopuolelle jääneiden yksilöiden kyvykkyys vastata arjen haasteisiin kasvaa.

”Nyt voin antaa takaisin myös muille”, Furaha sanoo. ■

# Kotoutuminen alkaa jo ennen Suomeen saapumista

## – KANSAINVÄLINEN SIIRTOLAISUUSJÄRJESTÖ IOM PEREHDYTTÄÄ KIINTIÖPAKOLAISET SUOMEN YHTEISKUNTAAN JA KULTTUURIIN

Suomeen saapuvat kiintiöpakolaiset ovat uuden edessä. IOM tukee kiintiöpakolaisten kotoutumista järjestämällä heille kulttuuriorientaation ennen Suomeen saapumista. Orientaatiossa pakolaiset saavat tietoa Suomesta ja pystyvät näin valmistautumaan etukäteen elämän aloittamiseen tulevassa kotimaassaan. Kotoutumisen tukeminen ja tiedon saaminen edistävät ihmisoikeuksien toteutumista.

### ● IOM

**KUVITTELE, ETTÄ KOTIMAASSASI PUHKEAA** aseellinen konflikti ja perheesi on hengenvaarassa. Joudut jättämään kotisi ja lähtemään perheinesi pakomatalle. Viikko- ja kestäväällä matkalla joudut elämään epävarmuudessa ja miettimään jatkuvasti, mistä löytäisit ruokaa, majapaikan seuraavaksi yöksi ja turvaa. Päädyt perheesi kanssa vihdoinkin suurelle pakolaisleirille. Olette kaikki henkisesti ja fyysisesti uupuneita. Tulevasta ei ole tietoa saati varmuutta. Leirin olosuhteet ovat alkeelliset – joka paikka kuhisee ihmisiä, ja tunnette olonne turvattomaksi.

Kuukausien tai vuosien odotuksen jälkeen käy niin, että Suomi päättää vastaanottaa kotimaastasi kotoisin olevia pakolaisia osana pakolaiskiintiötään. Valmistelut alkavat sinun ja perheenjäsenesi asettumiseksi Suomeen.

Kuvailtu tilanne on esimerkki siitä, miten kiintiöpakolaiset voivat päätyä Suomeen. Suomeen saapuminen tarkoittaa kiintiöpakolaisille uudenlaisen elämän aloittamista. Vastassa on uusi, erilainen ilmasto, yhteiskunta, kulttuuri, kieli ja arki.

### Faktapohjainen tieto uudesta kotimaasta tukee erityisesti alkuvaiheen kotoutumista

IOM tukee Suomeen saapuvien kiintiöpakolaisten kotoutumista järjestämällä heille kolmipäiväisen kulttuuriorientaation ennen maahan saapumista. Orientaatioiden järjestäminen ja ajankohta koordinoidaan yhdessä Maahanmuuttoviraston kanssa, joka vastaa kiintiöpakolaisten uudelleensijoittamisprosessista Suomeen sekä rahoittaa Suomen kulttuuriorientaatiohanketta.



*Vuonna 1951 perustettu Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö IOM on muuttoliikkeen parissa toimiva kansainvälinen järjestö ja osa YK-järjestelmää. Järjestöllä on johtava rooli muuttoliikkeen saralla, ja se toimii läheisessä yhteistyössä valtioiden, kansainvälisten järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen kanssa. IOM on sitoutunut edistämään inhimillistä, hyvin hallittua ja kaikkia hyödyttävää muuttoliikettä tarjoamalla palveluja ja neuvontaa sekä valtioille että siirtolaisille.*



Kulttuuriorientaatiossa pakolaiset tutustuvat Suomeen ja saavat tietoa monista käytännön kysymyksistä, kuten asumisesta, työelämästä ja terveyspalvelujen käytöstä. Orientaation tavoitteena on myös innostaa pakolaisia opiskelemaan suomen kieltä. Faktapohjaisen tiedon saaminen auttaa heitä valmistautumaan tulevaan muuttoon ja antaa työkaluja kotoutumiseen.

”Kulttuuriorientaatiossa opitut asiat tukevat pakolaisia erityisesti heidän kotoutumisprosessinsa ensimmäisinä kuukausina”, sanoo kulttuuriorientaation kouluttaja **Dima Salih** IOM:n Suomen-toimistosta.

### Kohderyhmän tarpeet ja osallistaminen kulttuuriorientaation keskiössä

Orientaation suunnittelussa huomioidaan osallistujien määrä, ikä ja sukupuoli. Kulttuuriorientaatiot pidetään osallistujien äidinkielellä, tarvittaessa tulkin avulla. Opetussuunnitelma on räätälöity eri ikäluokille sopivaksi, ja

osallistajat jaetaan ryhmiin ikänsä perusteella. Koulukäisille lapsille järjestetään oma lasten orientaatio heille räätälöidyn opetussuunnitelman mukaisesti ja alle kouluikäisille lapsille on varattu hoitajat. Oppituntien valmistelussa otetaan huomioon myös osallistujien kulttuuritausta, kielitaito, koulutustaso ja sosiaalinen tausta.

Kulttuuriorientaatiot järjestetään ensisijaisesti paikan päällä niissä maissa, joissa pakolaiset oleskelevat ennen Suomeen saapumista. Koronaviruspandemian akuuttivaiheen aikana IOM mukautui uusiin olosuhteisiin ja kulttuuriorientaatioita järjestettiin etäyhteyksien kautta. Näin Suomeen saapuvat kiintiöpakolaiset saivat tietoa ja valmiuksia kotoutumiseen rajoituksista huolimatta. Pandemian hellitettyä kulttuuriorientaation kouluttajatiimi on taas päässyt matkustamaan pakolaisten luokse pitämään orientaatioita lähikoulutuksena. Lähikoulutuksessa on paremmat mahdollisuudet käyttää osallistavien koulutusmenetelmiä, mikä vahvistaa uusien asioiden oppimista.

”Kasvokkain tapahtuvassa kulttuuriorientaatiossa vuorovaikutus kouluttajan ja osallistujien välillä on parempi ja osallistujiin on helpompi saada yhteys. Orientaation aikana järjestämme lisäksi miehille ja naisille erilliset keskusteluryhmät, joissa osallistajat voivat puhua ja esittää kysymyksiä myös aiheista, joista keskusteleminen sekarhythmissä ei ole joka kulttuurissa soveliaista”, kouluttaja Dima kertoo.

### IOM:n kulttuuriorientaatiot tukevat ihmisoikeuksien toteutumista

IOM on vuodesta 2001 lähtien järjestänyt kulttuuriorientaatioita yli 6 000:lle Suomeen saapuvalla kiintiöpakolaiselle. Maailmanlaajuisesti IOM on viimeisen 25 vuoden aikana järjestänyt kulttuuriorientaatioita yli 800 000:lle eri maihin suuntaaville kiintiöpakolaisille.

Kulttuuriorientaatioiden kautta IOM edistää ihmisoikeuksien toteutumista tukemalla pakolaisten pääsyä turvalliseen ja vapaaseen elämään (YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen artikla 3). Orientaatioissa käydään myös läpi yhdenvertaisuuden periaatetta sekä ihmisten oikeuksia ja velvollisuuksia, jotta kaikkien ihmisoikeudet toteutuisivat. Lisäksi IOM:n työ kiintiöpakolaisten parissa edistää kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumista. Kulttuuriorientaatioiden tavoite on linjassa erityisesti kestävä kehityksen Agenda2030:n kymmenennen tavoitteen kanssa. Kestävä kehityksen kymmenes tavoite on vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä. ■





# Nuoret rauhan rakentajat keskiöön

*Suomen YK-nuoret on 1967 perustettu poliittisesti sitoutumaton ja valtakunnallinen nuorisjärjestö. YK-nuorten tehtävänä on toimia nuorten ja opiskelijoiden keskuudessa tiedottamalla Yhdistyneiden kansakuntien toiminnasta ja edistämällä sen tavoitteita. Yhdistys tarjoaa nuorille mahdollisuuden kansalaisjärjestötoiminnan kautta kasvattaa tietämystä YK:hon liittyvistä aiheista ja laajemmin globaaleista kehityskysymyksistä sekä osallistua kansainväliseen toimintaan. Kotimaassa YK-nuorilla on kuusi jäsenjärjestöä, jotka toimivat ympäri Suomen.*



## ● SUOMEN YK-NUORET

Vuonna 2015 tapahtui rauhanrakentamisen kentällä merkittävä muutos: YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi päätöslauselman 2250: nuoret, rauha ja turvallisuus. Tämä oli ensimmäinen YK:n turvallisuusneuvoston nuorisoa, rauhaa ja turvallisuutta käsittelevä päätöslauselma, jossa tunnustettiin nuorten rooli rauhan ylläpitäjänä ja edistäjänä. Päätöslauselma antoi alkusysäyksen vahvemman nuorisonäkökulman syntyemiselle YK:ssa ja monipuolista kapeaa käsitystä nuorista konfliktien aiheuttajina tai uhreina.

Päätöslauselma 2250 ja sitä seuranneet päätöslauselmat 2419 ja 2535, asettavat valtiot velvollisiksi raportoidaan toimista, joilla ne edistävät nuorten osallistumista rauhanneuvotteluihin, konfliktien ennaltaehkäisyyn ja yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Lisäksi päätöslauselmat kehottavat valtioita kehittämään omat kansalliset toimintasuunnitelmat, joilla ne vahvistavat nuorten roolia päätöksenteossa.

### Nuorten rauhanviikko Suomen 2250-työtä kirittämässä

Vuonna 2018 silloinen ulkoministeri ilmoitti Suomen laativan ensimmäisen kansallisen toimintaohjelman yllä esitettyjen päätöslauselmien toteuttamiseksi. Suomen YK-nuoret oli alusta asti vahvasti mukana toimintaohjelman valmisteluprosessissa, ja vuonna 2019 lanseerasimme Nuorten rauhanviikko -tapahtumakokonaisuuden, joka tukee ja kirittää Suomen 2250-työtä.

Nuorten rauhanviikko tukee 2250-päätöslauselman tavoitteita edistämällä rauhankasvatusta nuorten keskuudessa, ja kannustaa nuoria osallistumaan rauhan rakentamiseen tarjoamalla matalan kynnyksen tilaisuuden tutustua työhön ja alan toimijoihin. Tätä kautta luomme yhä isompaa

joukkoa nuoria, jotka voivat toimia rauhanrakentajina ja ylläpitäjinä päätöslauselman mukaisesti. Vuosittain toteutettava tapahtumakokonaisuus tuo myös yhteen laajan joukon nuorisjärjestöjä sekä valtaosan Suomen rauhan-työtä tekevästä järjestöistä, ja vahvistaa näin yhteistyötä näiden tahojen välillä ja tietoisuutta päätöslauselmasta ja sen tavoitteista. Jo neljänä vuonna Nuorten rauhanviikko on muistuttanut meitä siitä, ettei kestävää rauhaa voi saavuttaa ilman nuoria

### LOPPUTULOKSENA MAAILMAN ENSIMMÄINEN KANSALLINEN 2250- TOIMINTAOHJELMA JA HYVÄ KOKEMUS NUORTEN OSALLISTAMISESTA

Itse toimintaohjelmaa rakennettiin alusta asti vahvassa yhteistyössä ulkoministeriön sekä nuorten ja nuorisjärjestöjen välillä. Jo 2016 aiheen parissa työtä tekevät nuorisjärjestöt, kuten Suomen YK-nuoret, ja siitä kiinnostuneet yksittäiset nuoret järjestäytyivät Allianssin koordinoimaksi 2250-verkostoksi, joka on siitä lähtien ollut koordinoimassa tätä työtä. Yhdessä järjestettiin muun muassa laajoja kyselyitä ja kuulemisia, joilla saatiin työn tueksi hyvä ymmärrys nuorten mielipideilmastosta 2250-teemojen osalta. Prosessin edetessä kokoonnuttiin myös työpajoihin, joissa keskityttiin tarkemmin päätöslauselman eri osa-alueisiin ja annettiin toimintaohjelman luonnokseen tarkempia kommentteja, joiden pohjalta ulkoministeriö työsti siitä entistä paremman version.

Vaikka mikään prosessi ei kaikin osin yllä täydellisyyteen, oli sekä nuorten että ministeriön kokemus uudesta syvästä yhteistyöstä erittäin myönteinen. Nuoret saivat



osallistua yhteiskunnalliseen päätöksentekoon merkityksellisellä tavalla. Ministeriö puolestaan pääsi tukemaan nuorten äänen kuulemista, minkä lisäksi pääsimme ehdottamaan tärkeitä lisäyksiä toimintaohjelmaan. Nuoret muun muassa painottivat läpi prosessin myös kansallisten toimien tärkeyttä ja intersektionaalista lähestymistapaa, joista molemmat näkyvät nykyisessä toimintasuunnitelmassa. Suomen prosessi onkin herättänyt suurta kiinnostusta kansallisesti ja kansainvälisesti esimerkkinä nuorten tehokkaasta osallistamisesta.

Elokuussa 2021 saatiinkin juhlia tämän prosessin päätöstä, sillä Suomi julkaisi ensimmäisenä maailmassa kansallisen toimintaohjelman 2250-päätöslauselman toimeenpanosta. Prosessin hengen mukaisesti myös julkaisu-tilaisuus heijasti tätä yhteistyötä, kun paneeliin kokoontuivat ulkoministeri **Pekka Haaviston** lisäksi YK-nuorisodelegaatti **Katri Leppälaakso** sekä YMCA:n kansainvälisen työn koordinaattori **Milla Mäkinen**. Tilaisuutta juonsi oma silloinen nuoret ja rauha -koordinaattorimme **Camilla Ojala**. Hieno yhteistyö sai siis toimintaohjelman laatimisen osalta arvoisensa päätöksen, mutta työ nuorten osallistumiseksi ei suinkaan pääty tähän. Nuoret ovat vahvasti mukana myös toimintaohjelman täytäntöönpanossa ja seurannassa, sekä luomassa toimivia nuorten osallistumisen muotoja myös uusissa yhteyksissä. Näin rakennamme parempaa tulevaisuutta meille kaikille. ■



Sofia-niminen ennenaikaisesti syntynyt vauva kiedotaan UNICEF:n toimittamaan vastasyntyneille tarkoitettuun lämmittimeen Sumyssa, Ukrainassa

© UNICEF/UN0678681/Filippov

unicef   
jokaiselle lapselle

## UNICEF on auttanut miljoonia lapsia Ukrainan sodan keskellä



© UNICEF/UN0622178/Holerga

Vuoden 2022 aikana UNICEF järjesti terveydenhuoltoa lähes 4,9 miljoonalle lapselle ja naiselle Ukrainassa. Yli 4,2 miljoonaa ukrainalaista sai puhdasta vettä ja yli miljoona hygieniatarvikkeita.

UNICEFin tukema mielenterveystyö tavoitti yli 2,5 miljoonaa lasta, lähes 900 000 lasta pääsi kouluun ja noin puoli miljoonaa hyötyi koulutuksen tukitoimista. Miltei 200 000 perhettä sai käteisavustuksia.

UNICEF tukee ukrainalaislapsia myös Suomessa: UNICEF on tuottanut ukrainan- ja suomenkielistä materiaalia, jonka avulla paenneet lapset ja heidän huoltajansa saavat tietoa maassamme tarjolla olevista palveluista, suomalaisesta koulusta ja lapsen oikeuksista. ■

*Ukrainasta paennut 5-vuotias Emma leikkii UNICEFin työntekijän kanssa pakolaisia auttavassa Blue dot -keskuksessa Isaccen rajanylityspaikalla Romanian rajalla.*

## IHMISTEN ELINOLOT OVAT PARANTUNEET YMPÄRI MAAILMAN

### ● SUOMEN YK-LIIITTO

Ihmisten ikääntyminen on merkki siitä, että miljardien ihmisten elinolot ovat parantuneet ympäri maailman. Ihmiset elävät pidempään ja vanhemmiksi kuin ennen parantuneiden terveys- ja selviytymisolosuhteiden takia, jotka ovat tukeneet hedelmällisyyden ja kuolleisuuden siirtymistä korkeasta matalaan ta-

soon. Maailmanlaajuisesti usean vuosikymmenen ajan ikääntyneiden ikäryhmien määrä on noussut, kun taas nuorten ja lasten määrä on alkanut laskea. Vuoteen 2050 mennessä yli 65-vuotiaiden määrän odotetaan kaksinkertaistuvan. Pitkästä eliniästä on seurannut se, että ikähaarukka, jolloin usein kuollaan, on kaventunut. Ennen kuolema oli tavallista kaikille ikäryhmille mutta nyt kuolema ennen 60 tai 70 ikävuotta on har-

vinaista. Vuonna 2020 Maailman terveysjärjestö ja YK määrittivät vuodet 2021-2030 terveellisen ikääntymisen vuosikymmeneksi, jonka tarkoitus on edistää ikääntyneiden hyvinvointia. ■

*Lähde: World Social Report 2023, United Nations Department of Economic and Social Affairs (UNDESA)*



SUOMEN  
YK-LIITTO



FINLANDS FN-FÖRBUND • UNA FINLAND

# Liity YK:n ystäviin!

**YK:n ystävät on verkosto, jonka tavoitteena on edistää YK:n päämäärien toteutumista, vahvistaa suomalaisten YK-osaamista ja tehdä tunnetuksi Suomen YK-politiikkaa.**

**Verkosto kokoaa suomalaisia yhteen vaihtamaan mielipiteitä ja tarvittaessa kriittisesti arvioimaan YK:n saavutuksia ja haasteita. Se toimii myös Suomen YK-liiton asiantuntija- ja tukiverkoston vahvemman YK:n ja kestävämmän tulevaisuuden edistämiseksi.**

**Verkoston toiminta on avointa, laaja-alaista ja puolueetonta. Jäseneksi voivat liittyä kaikki verkoston päämäärät hyväksyvät henkilöt. Verkosto järjestää vuosittain muun muassa YK-aiheisia tilaisuuksia, YK-klubeja ja palkitsee vuoden YK:n ystävän.**

**YK:n ystäväksi liitytään täyttämällä verkkolomake ja maksamalla verkoston vuosimaksu (50 euroa tai ikuisuusjäsenyys 250 euroa) turvallisella verkkomaksamisella YK-liiton verkkokaupassa osoitteessa: [kauppa.ykliitto.fi](https://kauppa.ykliitto.fi).**

**[ykliitto.fi](https://ykliitto.fi) [toimisto@ykliitto.fi](mailto:toimisto@ykliitto.fi) +358 44 781 0300**



## Maailman tila ja tilastot

### Kehitys ja konfliktit

---

#### Sivustolta löydät:

- Helposti hahmotettavia tilastoja maailman tilasta ja mahdollisuuden vertailla eri maiden tilanteita.
- Maailmankarttoja eri aihepiirien mukaan.
- Tietoa maailman maista ja käynnissä olevista konflikteista ja YK:n roolista niiden ratkaisupyrkimyksissä.

#### Esimerkkejä:

##### Ukraina

Itsenäistymisen jälkeen, vuodesta 1991 Ukraina on pyrkinyt lähentymään Länsi-Eurooppaa ja toisaalta tekemään yhteistyötä Venäjän kanssa. Venäjän liitettävä Ukrainalle kuuluvan Krimin niemimaan itseensä vuonna 2014 maa on ajautunut vaikeaan konfliktiin ja humanitaariseen kriisiin. Vuoden 2022 helmikuussa Venäjä käynnisti täysimittaisen hyökkäyksen Ukrainaan tunkeutumalla Ukrainan puolelle maan pohjois-, itä- ja eteläosista ja Valko-Venäjältä.

YK on ollut läsnä Ukrainassa myös Venäjän viimeisimmän hyökkäyksen käynnistyttyä. Noin kaksikymmentä YK-järjestöä toimii yhä aktiivisesti Ukrainassa. YK jatkaa myös humanitaarista avustustyötä. YK:lla on Ukrainassa yli 1,500 työntekijää, joista satakunta on kapinallisten hallitsemilla alueilla. YK:n pääsihteeri António Guterres on tuominnut voimakkaasti Venäjän presidentti Vladimir Putinin päätöksen tunkeutua Ukrainaan. Guterres toteaa, että Venäjän toimet "rikkovat Ukrainan alueellista koskemattomuutta ja suvereniteettia."

##### Afganistan

Afganistanin historiassa on ollut paljon väkivaltaa ja sotia. Maan vaikea asema Lähi-idän, Keski-Aasian ja Intian välillä on johtanut siihen, että se on useaan otteeseen joutunut naapurimaiden miehittämäksi. Afganistanista on tullut maan sisäisten ja kansainvälisten ristiriitojen pesäke, ja tämän seurauksena se on yksi maailman köyhimmistä ja vähiten kehittyneistä valtioista. Maassa on nykyisin demokraattisesti valittu poliittinen johto, mutta viime vuosina väkivalta on kiihtynyt jälleen uusiin ennätyksiin.

YK:n ja avustusjärjestöjen humanitaarista toimintaa Afganistanissa on vaikeuttanut paikallisväestön epäluuloisuus, sillä heidän näkökulmastaan länsimainen avustustoiminta sekä sotilaalliset ja poliittiset operaatiot ovat linkittyneitä toisiinsa.